

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۰۳/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

حرکت به سوی روش های نوین تدریس در مدارس

یحیی عامریان^۱، امینه مجیدی^۲، معصومه یعقوبی^۳، زهرا سیفی^۴

۱- کارشناس دبیری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ولایت ایرانشهر

۲- کارشناس آموزش ابتدایی موسسه آموزش عالی بهار اندیشه

۳- کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

۴- کارشناسی فناوری اطلاعات گرایش تجارت الکترونیک دانشگاه علمی کاربردی خمینی شهر اصفهان

چکیده

با توجه به پیچیدگی‌ها و تغییرات سریع جامعه و جهان امروز، استفاده از روش‌های نوین تدریس به منظور تحقق اهداف آموزشی و پرورشی بسیار حائز اهمیت است. این روش‌ها، بر اساس تحقیقات علمی و نظریات روز، قادرند تجربه‌ی بهتری را به دانش‌آموزان ارائه دهند و باعث انگیزه‌بخشی و علاقه‌مندی آن‌ها به یادگیری شوند. در این مقاله، به بررسی حرکت به سوی روش‌های نوین تدریس در مدارس پرداخته می‌شود. ابتدا، اهمیت و ضرورت استفاده از این روش‌ها در محیط‌های آموزشی بیان می‌شود. سپس، روش‌های نوین تدریس شامل فناوری‌های آموزشی، آموزش مبتنی بر مشارکت، یادگیری معکوس و ... به‌طور مختصر معرفی می‌شوند. در ادامه، تأثیرات مثبت استفاده از این روش‌ها بر بهره‌وری آموزشی و پیشرفت دانش‌آموزان مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین، موانع و چالش‌هایی که ممکن است در پیاده‌سازی روش‌های نوین تدریس وجود داشته باشد، مورد بررسی قرار می‌گیرند. در نهایت، نتیجه‌گیری‌ها و پیشنهادهای ارائه می‌شود که بهره‌گیری بهینه از روش‌های نوین تدریس را در مدارس ترویج می‌کند و اهمیت ادامه تحقیقات و پژوهش‌ها در این زمینه را تأکید می‌کند.

کلمات کلیدی: مدارس، آموزش، نوین، کلاسیک، معلمان، دانش‌آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

در دنیای امروز با پیشرفت روزافزون فناوری‌ها و تغییرات اجتماعی، نیاز به ارتقاء روش‌های تدریس در مدارس احساس می‌شود. روش‌های نوین تدریس به عنوان ابزارهایی کارآمد و مؤثر، برای ارتقاء کیفیت آموزش و افزایش بهره‌وری در محیط‌های آموزشی مطرح هستند. نظام آموزشی در حال دگرگونی بوده و در حال ارائه روش‌های نوین آموزش است که زاویه و رویکرد کاملاً متفاوتی نسبت به یادگیری و آموزش دارد. در روش‌های نوین آموزش، معلمان به هر دانش‌آموزی در سطح متفاوتی آموزش می‌دهند و همه را یکی نمی‌دانند. آنها فرض می‌کنند که همه دانش‌آموزان متفاوت هستند و شیوه‌های آموزشی متفاوتی را به صورت جداگانه برای آنها اعمال می‌کنند. آنها نیازهای هر دانش‌آموز را در نظر می‌گیرند و بر اساس آن ارائه می‌دهند. بر خلاف آموزش قدیم، روش‌های آموزش پیشرو مبتنی بر فعالیت، پرسش، توضیح، نمایش و استفاده از تکنیک‌های همکاری است. نیازی نیست یک روش را انتخاب کنید و به آن پایبند باشید، اما ممکن است متوجه شوید که روش‌ها و سبک‌های خاصی برای محیط‌های یادگیری گوناگون عالی هستند. معلمان نقش مهمی در انتقال دانش به فراگیران و درگیر نگه داشتن کلاس‌هایشان دارند. بسته به سن فراگیرانی که آموزش می‌کنند و موضوعی که ارائه می‌دهند، معلمان می‌توانند از سبک‌های گوناگون آموزش برای کمک به یادگیری فراگیران خود استفاده کنند. درک برخی از سبک‌های آموزش محبوب برای مدرسه می‌تواند به شما کمک کند تصمیم بگیرید که در هنگام کار در این زمینه از کدام روش استفاده کنید. در طول سالیان متمادی تغییرات قابل توجهی در شیوه آموزش ایجاد شده است. روش‌های آموزش نوین برخلاف روش‌های کلاسیک آموزش، با همه فراگیران در سطح یکسانی از توانایی درک آنها رفتار نمی‌کند. روش‌های آموزش نوین، به جای تنها مبتنی بر معلم، بیشتر بر روش‌های پرسش، نمایش، توضیح، عملی و مشارکتی تمرکز می‌کنند و بیشتر مبتنی بر فعالیت هستند (برزگر بفرولی و همکاران، ۱۳۹۹).

یک مطالعه سونگو^۱ و همکاران (۲۰۰۸) در مورد روش مورد استفاده برای افزایش عملکرد فراگیران است. نویسندگان دریافتند که معلمان از تلفیقی از داستان‌گویی، فعالیت‌های بازی، نمایشنامه‌سازی، نقش‌آفرینی، نمایش، کشف، بحث، روش سخنرانی آواز، روش بازدید آموزشی، روش پرسش و پاسخ و روش مناظره استفاده می‌کنند. اولوب (۲۰۰۶) پیشنهاد می‌کند که از طریق این روش‌های آموزش است که معلم می‌تواند شایستگی‌های لازم برای انجام فرآیند آموزش را به طور مؤثر و کارآمد به دست آورد. روش‌های کلاسیک آموزش مربوط به گذشته است که در آن معلمان کنترلگر کلاسی هستند که در آن آموزش می‌کنند و مسئولیت کامل محیط آموزشی را بر عهده می‌گیرند. تمام وظایف و اختیارات بر عهده معلم است و آنها به عنوان مدرس کلاس، نقش مربی را برای دانش‌آموزان و همچنین تصمیم‌گیرنده برای تصمیم‌گیری در مورد اینکه چه چیزی آموزش کنند و چگونه آموزش کنند، ایفا می‌کنند. آموزش گاهی اوقات می‌تواند یک شغل دشوار و استرس‌زا باشد. به ویژه هنگام کار با فراگیران، حفظ تمرکز، مدیریت رفتار و تشویق مشارکت فعال دشوار است. یکی از مواردی که ممکن است به شما در مقابله با برخی از این چالش‌ها کمک کند، یادگیری روش‌های گوناگون آموزش است. در این مطالعه، روش‌های آموزش را توضیح می‌دهیم و همچنین تفاوت‌ها و مزایا و معایب روش‌های آموزش کلاسیک و نوین در مدارس مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این مقاله انواع روش‌های آموزش توضیح داده می‌شود تا بتوانید کشف کنید که کدام سبک آموزش برای شما و حوزه موضوعی شما

^۱ - Thungu

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مناسب‌تر است. به بررسی روش آموزش کلاسیک و آموزش نوین می‌پردازیم. معلمان و دانش‌آموزان برای کسب دانش و اطلاعاتی که از معلمان کسب می‌کنند به مدرسه می‌آیند. معلمان منبع اصلی دانش برای آموزش دانش‌آموزان و انتقال دانش هستند. و همچنین سعی شده است که دلایل استفاده از روش‌های آموزش نوین در مدارس توضیح داده شود.

علل حرکت به سوی روش‌های نوین آموزش

در سال‌های اخیر، دامنه دانش در حوزه علم و فناوری به طور چشمگیری افزایش یافته و توانایی انسان برای انطباق با دانش جدید در علم و فناوری نیز افزایش یافته است. بنابراین، نیاز شدیدی به ذهن‌های مبتکر و خلاق برای کشف مناطق ناشناخته در زمینه‌های گوناگون وجود دارد. برای کنار آمدن با دنیای نوین و عصر دانش محور فناوری، اتخاذ روش‌های نوین تنها وسیله برای بقا است. بنابراین باید به فراگیران به گونه‌ای آموزش داده شود که با قرن ۲۱ مقابله کنند، قرن ۲۱ که زمان فناوری است و برای پیشرفت افراد، جامعه و ملت نیاز به ذهن خلاق و نوآور دارد. (فراگیران باید با تکنیک‌های نوین آموزش آشنا شوند و دانش کافی در اختیار آنها قرار گیرد تا بتوانند برای خود و دیگران فرصت ایجاد کنند. آموزش نوین به دلیل ارتباط آن در عصر نوین بی‌تردید نیاز روز است. انقلاب در عرصه علم و فناوری نیازمند ایده‌های بزرگ و تلاش گسترده برای مقابله با هر نوع شرایطی است که در مسیر توسعه قرار می‌گیرد. تمام بار بر روی شانه‌های کوچک فراگیران است. بنابراین، دادن دانش نه تنها به فراگیران، بلکه برای بهبود مهارت‌های خود از همان ابتدا بسیار حیاتی است.

روش‌های آموزش

روش‌های آموزش تکنیک‌هایی هستند که معلمان برای ارائه اطلاعات و کمک به فراگیران در دستیابی به نتایج یادگیری خود از آنها استفاده می‌کنند. در حالی که چندین سبک آموزش وجود دارد، هر یک روش متفاوتی برای جذب فراگیران و کمک به آنها در تسلط بر محتوای درس دارد. اینکه کدام روش آموزش برای فراگیر بهتر عمل می‌کند می‌تواند به پیشینه تحصیلی و توانایی‌های یادگیری آنها بستگی داشته باشد. معلمان می‌توانند روش‌های خود را برای کمک به فراگیران برای حفظ تمرکز، مدیریت رفتار فراگیر یا تشویق مشارکت فعال در فعالیت‌های یادگیری گروهی تنظیم کنند. برخی از موضوعات ممکن است برای روش‌های گوناگون مناسب‌تر از بقیه باشند. به عنوان مثال، می‌توانید از یادگیری پروژه محور برای فراگیران استفاده کنید تا ایده‌های خود را در مورد ساخت یک زمین بازی جدید برای مدرسه خود کشف کنند. این پروژه می‌تواند به فراگیران کمک کند تا استفاده از اشکال هندسی و مهارت‌های ریاضی ساده خود را برای جمع کردن هزینه‌ها کشف کنند. این می‌تواند راهی عالی برای استفاده از دانش خود در سناریوهای دنیای واقعی به فراگیران ارائه دهد (محمد قلیزاده و صفار حیدری، ۱۴۰۰).

آموزش نوین

روش آموزشی که بیشتر بر آموزش بهبود رفتار عقلانی فراگیران با استفاده از ایده‌های متنوع و نوآورانه متمرکز است تا اینکه آنها را وادار به بازخوانی سرفصل امتحانی با همان سبک قدیمی کنند. روش آموزش جدید که ما آن را روش آموزش نوین می‌نامیم بیشتر مبتنی بر فعالیت است و ذهن یادگیرنده را متمرکز می‌کند که او را به طور کامل در فرآیند یادگیری درگیر می‌کند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کند. در روش آموزش نوین، آموزش و برنامه ریزی درسی با نگره داشتن فراگیر به عنوان هدف اولیه انجام می شود (هاشم بیگی و همکاران، ۱۳۹۷).

فواید استفاده از سبک های گوناگون آموزش

استفاده از سبک های گوناگون آموزش در هنگام آموزش به فراگیران مدارس فواید زیادی دارد. لیست زیر برخی از آنها را به اشتراک می گذارد (Skutil, ۲۰۱۵):

با نقاط قوت فراگیران گوناگون کار کنید

فراگیران معمولاً طیفی از نقاط قوت منحصر به فرد دارند. توانایی تطبیق سبک آموزش خود برای تطبیق با این نقاط قوت می تواند برای اطمینان از دستیابی همه فراگیران به نتایج یادگیری خود مفید باشد. به عنوان مثال، برخی از فراگیران ممکن است با ارائه درک خود از یک موضوع، بهتر یاد بگیرند، در حالی که برخی ممکن است ترجیح دهند یافته های خود را در مورد یک تکلیف خلاصه کنند.

فراگیران را درگیر نگه دارید

آموزش برخی از موضوعات بدون از دست دادن علاقه فراگیران می تواند دشوار باشد. تنظیم سبک آموزش شما می تواند یک راه عالی برای حفظ مشارکت فراگیران و جالب نگه داشتن درس ها باشد. مثالی از این ممکن است شامل استفاده از یادگیری مبتنی بر بازی برای کمک به فراگیران مهدکودک در استفاده از اعداد باشد.

توانایی های یادگیری منحصر به فرد را تامین کنید

هر فراگیر دارای توانایی های یادگیری منحصر به فرد است. اینکه بتوانید روش های خود را برای مناسب با افراد در کلاس خود تطبیق دهید، می تواند راهی عالی برای اطمینان از اینکه همه اطلاعاتی را که ارائه می دهید درک می کنند. یک مثال از این ممکن است شامل این باشد که بر اساس سطح مهارت خواندن فراگیران، کتاب های گوناگونی را برای خواندن در اختیارشان قرار دهید.

ارائه بازخورد بهتر به فراگیران

اگر تجارب یادگیری را مدیریت می کنید و از روش های آموزش متفاوتی استفاده می کنید که متناسب با نیازهای فراگیر باشد، ممکن است پیشرفت و درک فراگیر خود از یک موضوع خاص را بهتر درک کنید. انجام این کار می تواند به شما کمک کند تا بر اساس اهداف یادگیری فردی فراگیران، بازخورد مرتبطی ارائه دهید. این می تواند یک راه عالی برای بهبود روابط شما با فراگیران باشد و به آنها کمک کند اهداف آموزشی برای خود تعیین کنند.

ارتقای کیفیت آموزش

هر چه روش های آموزش بیشتری را بتوانید درک کنید و به فراگیران خود ارائه دهید، بیشتر می توانید فرصت های یادگیری آنها را افزایش دهید. این می تواند ایده خوبی باشد که هنگام درخواست شغل جدید به عنوان معلم، روش های ترجیحی خود

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

را در رزومه خود فهرست کنید تا به کارفرمایان نوع سبک های یادگیری را که دوست دارید استفاده کنید نشان دهید. اگر بتوانید بیش از یک سبک آموزشی را در نظر بگیرید، ممکن است قدرت نامزدی خود را افزایش دهید.

تمایز بین روش های آموزش کلاسیک و نوین

برای قرن ها، تنها یک روش آموزش در عمل وجود داشته است، زیرا معلم درسی را توضیح می دهد و فراگیران آن را حفظ می کنند و به عنوان یادگیری خود بازگو می کنند. به این می گویند شیوه کلاسیک آموزش که مانعی بین فراگیران و تفکر نوآورانه آنها بود. سپس آنها همچنان فاقد مهارت تصمیم گیری و حل مسئله هستند. از سوی دیگر، روش های نوین آموزش مبتنی بر فراگیر بوده و به رویکردهای کاربردی تر اختصاص دارد. جامعه بر اساس روش آموزش به سه گروه تقسیم می شود. کسی که هنوز از روش های کلاسیک آموزش حمایت می کند. گروه دوم طرفدار روش های نوین آموزش هستند. در عین حال، سومین روش آموزش متعارف و نوین را ترجیح می دهد. گروه سوم معتقد به تلفیق هر دو روش آموزش هستند. رشد یک ملت به آموزش درست و سیستم های تقویت شده بستگی دارد. حتی در دوران نوین که ابزارهای زیادی برای ارائه آموزش وجود دارد، هنوز در مرحله ای هستیم که به روش کلاسیک آموزش اهمیت بیشتری می دهیم. اما برای بهترین نتیجه، نیاز به تلفیقی از هر دو روش مرسوم آموزش و روش های آموزشی نوین وجود دارد.

در زیر مزایا و معایب روش های کلاسیک و نوین آموزش که به درک تفاوت بین روش های آموزش نوین و روش های آموزش کلاسیک کمک می کند، بیان شده است (Havigerová, ۲۰۱۱):

فواید روش های آموزش کلاسیک

روش های آموزش کلاسیک فواید بسیاری دارد. با این حال، این مزایا از معایب روش های نوین آموزش است.

☑ روش های آموزش کلاسیک، یعنی آموزش مبتنی بر کلاس، به اندازه روش های آموزشی نوین گران نیست. بنابراین، مناطق روستایی می توانند آن را بدون استرس مالی انجام دهند.

☑ در روش های کلاسیک آموزش، فراگیران و معلمان پیوندهای مستحکمی ایجاد می کنند و بیش از روش های آموزشی نوین با یکدیگر تعامل دارند.

☑ نظم و انضباط را می توان در محیط های آموزشی کلاسیک بهتر از روش های نوین آموزش حفظ کرد.

☑ برخی از دروس مانند فیزیک، شیمی و ریاضیات هستند که نیاز به توضیح تخته سیاه دارند و هنگام توضیح روی تخته سیاه به خوبی قابل درک هستند.

☑ دانش فنی در روش های آموزش کلاسیک مورد نیاز نیست، زیرا روش های آموزش نوین نیاز به رویکرد تخصصی تری دارد.

☑ بر خلاف روش های نوین آموزش، روش های آموزش کلاسیک به چشم فراگیران آسیبی نمی رساند.

روش های کلاسیک آموزش که هنوز در اکثر مدارس دنبال می شود:

❖ کلاس ها معلم محور هستند.

❖ روش گچ-گفتگو رایج است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- ❖ معلمان فقط توزیع کننده دانش هستند، هنوز تسهیل کننده نیستند.
- ❖ کلاس درس کاملاً سازمان یافته و کنترل شده.
- ❖ بدون آموزش گروهی و جلسات حل مسئله.
- ❖ امتحانات پاکسازی مهمتر از درک دانش هستند.
- ❖ آموزش مبتنی بر تکالیف.
- ❖ عدم فعالیت برای تیز کردن ذهن فراگیران.

فواید روش های نوین آموزش

روش های نوین آموزش فواید بسیاری دارد. با این حال، این مزایا معایب روش های آموزش کلاسیک است.

- ☑ برخلاف روش های آموزش کلاسیک، روش های آموزش نوین تعاملی تر هستند و فراگیران را دست نخورده نگه می دارند. با انیمیشن ها و فیلم ها علاقه فراگیران را حفظ می کند.
- ☑ رسانه بصری بسیار بهتر از هر رسانه دیگری برای ارائه دستورالعمل است. این کمک می کند تا مفهوم را سریع و برای مدت طولانی تر از خواندن حفظ کنید.
- ☑ روش های آموزشی نوین زمان برتر هستند. معلمان زمان کمتری را برای پوشش برنامه درسی صرف می کنند. نوشتن روی تخته سیاه الزامی نیست.
- ☑ توضیح تخته سیاه محتوا نسبت به نمایش فیلم ها و انیمیشن های مورد استفاده در تکنیک های آموزشی نوین کمتر توضیحی است.

روش های نوین آموزش در مدارس:

- ❖ کلاس های درس به فناوری مجهز می شوند.
- ❖ ارزیابی ها در تمام مراحل انجام می شود.
- ❖ بیشتر بر درک مفاهیم تمرکز دارد.
- ❖ توسعه مهارت و توسعه ارزش ها در مهم ترین مکان قرار می گیرد.
- ❖ یادگیری مشارکتی
- ❖ تاکید بیشتر بر دانش عملی
- ❖ یادگیری مبتنی بر فعالیت و مبتنی بر بازی.
- ❖ یادگیری های یکپارچه و پژوهش محور.
- ❖ استفاده از اینترنت و وب.
- ❖ کلاس درس معکوس
- ❖ یادگیری بر پایه مشکلات
- ❖ فراگیر محور.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تلفیق روش های آموزش نوین و کلاسیک

با استفاده از هر دو روش آموزش کلاسیک و نوین، موضوعاتی مانند علوم و مهندسی را می توان به خوبی در کلاس توضیح داد. معلمان می توانند از تخته سیاه برای توضیح نظریه کمک بگیرند. در عین حال، آنها می توانند از ویدئوها یا ارائه های پاورپوینت برای توصیف این روش استفاده کنند. ابتدا معلمان باید در مورد یک موضوع تحت روش های کلاسیک آموزش سخنرانی کنند و سپس روش های نوین آموزش را برای تجدید نظر در موضوع، بحث در مورد آن، جلسات حل مسئله و غیره تلفیق کنند. رویکرد تلفیق هر دو شکل در صورت به کارگیری درست مفید خواهد بود.

چند نمونه عالی از یادگیری تلفیقی عبارتند از:

چرخش ایستگاه فراگیران در طول درس ها به دور «ایستگاه های» گوناگون می چرخند، که این ها تلفیقی از فعالیت های آنلاین و عملی هستند.

یادگیری انعطاف پذیر. فراگیران در کلاس با معلمان هستند، اما آنها در درجه اول از روش های یادگیری آنلاین استفاده می کنند. معلمان برای حمایت و آموزش در هر زمان که نیاز باشد وجود دارند.

واقعیت مجازی فراگیران در یک کلاس درس فیزیکی هستند اما می توانند از واقعیت مجازی^۱ برای غوطه ور شدن در یک محیط استفاده کنند. این می تواند یک نقطه عطف تاریخی، گالری هنری یا شگفتی طبیعی باشد، با هدف جلب توجه آنها و افزایش یادگیری آنها.

یادگیری مجازی غنی شده فعالیت ها و دوره ها به صورت آنلاین با استفاده از فناوری های دیجیتال تکمیل می شوند، اما فراگیران می توانند در صورت لزوم جلسات حضوری ترتیب دهند.

این احتمال وجود دارد که با گذشت زمان، مدل های یادگیری تلفیقی غالب تر شوند و زندگی فیزیکی و دیجیتالی ما به طور فزاینده ای به هم مرتبط شوند. اگر به دنبال یک دوره کوتاه در مورد این موضوع هستید، ممکن است به دوره طراحی آموزش تلفیقی و آنلاین توسط UCL یا دوره آموزشی ساخت آموزش تلفیقی ما توسط دانشگاه ادینبورگ و EMBED علاقه مند شوید (Gotz et al., ۲۰۰۵).

روش های آموزش برای مدارس

در زیر می توانید لیستی از سبک های آموزشی گوناگون را با توضیح مختصری در مورد هر یک مشاهده کنید (Bračić et al., ۲۰۱۵):

آموزش گروه کوچک

آموزش گروه های کوچک تجربه یادگیری را در یک گروه کوچک با معلم خود برای فراگیران فراهم می کند. ارائه دروس با این روش آموزش معمولاً شامل برنامه ریزی فعالیت هایی برای فراگیران می شود تا بین آنها بچرخند تا به آنها فرصت هایی برای کار روی وظایف گوناگون بدهد. این روش به معلمان این امکان را می دهد که به توانایی های هر فراگیر توجه زیادی داشته باشند و آنها را در فعالیت های یادگیری مشارکت دهند. تعامل با فراگیران در یک گروه کوچک می تواند راهی عالی برای

^۱ VR

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تقویت چیزهای آموخته شده در یک گروه بزرگتر و راهی برای تشویق فراگیران به پرسیدن و پاسخ دادن به سوالات با اعتماد به نفس بیشتر باشد.

یادگیری معلم محور

این یکی از متداول ترین روش های آموزش در مدارس می باشد. معمولاً در این روش معلم مسئول کلاس درس است و تمام فعالیت های یادگیری را هدایت می کند در حالی که فراگیران به طور منفعلانه اطلاعات را جذب می کنند. این روش عموماً از فراگیران می خواهد که پشت میزهای فردی بنشینند در حالی که معلم موضوعات را توضیح می دهد. هدف معلم معمولاً به حداقل رساندن کار گروهی است و برای ارزیابی پیشرفت فراگیر، کار را به صورت فردی محول می کند. در یک کلاس درس معمولی معلم محور، معلم بیشتر وقت خود را صرف ارائه آن می کند. محتوای روز به کلاس از تخته سفید/ تخته پرومته یا پروژکتور بالای سر میگذرد. فراگیران باید در طول سخنرانی یادداشت برداری کنند و سؤال بپرسند. این فرآیند

باید به راحتی تکمیل شود و برای فراگیران مشکل ساز نباشد. به همین دلیل، کنترل در کلاس های معلم محور اولویت دارد. این روش به دلیل طرفداری از فراگیران منفعل به جای فراگیران فعال در کلاس، مورد انتقاد قرار گرفت (فریبرگ، ۱۹۹۹). لازم به ذکر است که هدف اولیه در کلاس درس، توانمندسازی یادگیری است. بر این مبنا، برای اینکه معلمان کنترل خود را بر فراگیران حفظ کنند، باید اطمینان حاصل کنند که فراگیران را قادر می سازند برای شرکت فعال در کلاس درس در صورتی که معلمان در محتوایی که ارائه می کنند آگاه باشند و با استفاده از راهبردهای انگیزشی در حین آموزش، فراگیران توجه خود را حفظ می کنند و به طور فعال درگیر آن می شوند.

یادگیری فراگیر محور

یادگیری فراگیر محور به فراگیران اجازه می دهد تا در برنامه ریزی درسی و فرآیند یادگیری خود شرکت کنند. این روش به فراگیران این توانایی را می دهد که مهارت های تفکر انتقادی خود را توسعه دهند در حالی که آنها نحوه به کارگیری دانشی را که می آموزند در دنیای واقعی بدون اینکه معلم مستقیماً به آنها آموزش دهد تفسیر می کنند (Gotz et al., ۲۰۰۵). برخلاف رویکرد معلم محور، فراگیران عموماً آزادانه در کلاس درس حرکت می کنند تا محیط آموزشی خود را کشف کنند و معلمان نقش فعال کمتری در میزبانی دروس دارند. این روش آموزش می تواند مسئولیت و مالکیت زیادی را بر عهده فراگیران بگذارد تا معلم. در کلاس های فراگیر محور، معلمان از انتقال مستقیم دانش اجتناب می کنند. بلکه فراگیران نقش فعالی را در فرآیند یادگیری از طریق تلاش برای درک آنچه که توسط آنها می آموزند، ایفا کنند. فرصت هایی برای یادگیری مستقل در یادگیری فراگیر محور فراهم می کند و آنها درگیر هستند. معنا آفرینی در یادگیری فراگیر محور مطرح می شود.

به زبان ساده، فراگیر محور رویکرد مبتنی بر این ایده است که فراگیران با استفاده از دانش خود درگیر ساختن دانش هستند. تجربیات و اقدامات اجرای درست آموزش فراگیر محور انگیزه را افزایش می دهد برای یادگیری، درک را توسعه می دهد و حفظ دانش را تسهیل می کند (Gotz et al., ۲۰۰۵).

یادگیری پروژه محور

یادگیری پروژه محور فرصتی را برای فراگیران فراهم می کند تا توانایی های تفکر انتقادی خود را همراه با مهارت های تحلیلی، پژوهشی و کار گروهی خود توسعه دهند. با این روش آموزش، فراگیران معمولاً در گروه های کوچک برای تکمیل پروژه ها بر اساس سؤالی که معلم ارائه می کند، کار می کنند. هدف این پروژه معمولاً کمک به فراگیران در درک مشکلات زندگی واقعی و

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

دیدن اینکه چگونه کار آنها می تواند بر دیگران تأثیر بگذارد است. در آموزش مبتنی بر پروژه، معلمان یادگیری را برای فراگیران زنده می کنند. فراگیران در یک دوره زمانی طولانی - از یک هفته تا یک ترم - روی پروژه‌های کار می کنند که آنها را درگیر حل یک مشکل واقعی یا پاسخ به یک سؤال پیچیده می کند. آنها دانش و مهارت های خود را با ایجاد یک محصول عمومی یا ارائه برای یک مخاطب واقعی نشان می دهند. یادگیری مبتنی بر پروژه روشی آموزشی است که در آن فراگیران دانش و مهارت‌هایی را با کار برای مدت زمان طولانی برای بررسی و پاسخ به یک سوال، مشکل یا چالش معتبر، جذاب و پیچیده به دست می آورند.

یادگیری معکوس

یادگیری معکوس روشی جدیدتر برای آموزش است که در آن معلمان محتوای آموزشی را به صورت آنلاین برای فراگیران ارائه می دهند تا در خانه یاد بگیرند. سپس فراگیران را به کلاس درس می آورند تا محتوا را مرور کنند و بحث‌ها را میزبانی کنند تا ببینند چگونه آن را درک می کنند. هدف این روش این است که زمانی که فراگیران در کلاس هستند، زمان بیشتری برای یادگیری فعال فراهم کند، نه اینکه معلم از زمان خود برای ارائه آموزش استفاده کند. کلاس‌های معکوس می تواند در میان فراگیران دبیرستانی که در استفاده از رایانه مهارت دارند و می‌خواهند با سرعت خودشان یاد بگیرند، رایج تر است.

یادگیری شخصی

ارائه یک رویکرد شخصی به آموزش یک روش فراگیر محور است. این روش معلم را در حال مشاهده و پاسخ به نقاط قوت و ضعف فردی فراگیران می بیند. معلم معمولاً زمان زیادی را صرف برنامه ریزی فعالیت ها و نتایج یادگیری برای فراگیران بر اساس بهترین روش یادگیری آنها می کند. با ارائه یک رویکرد یادگیری شخصی، معلمان به فراگیران خود این فرصت را می دهند تا استعداد های فکری و خلاقانه خود را با سرعت خود توسعه دهند.

یادگیری مشارکتی

پیش از این، زمانی که از فراگیران خواسته می شد در طول امتحان یا روزهای عادی، موضوع یا برنامه درسی را بازنگری کنند، به صورت جداگانه یا در خانه، برنامه درسی را اصلاح می کردند. این عمل در روش های کلاسیک آموزش رایج بود. برای مقابله با این موضوع یا فراهم کردن بستر مفیدتر برای فراگیران، مدارس آموزش مشارکتی را ارائه می کنند. در این روش آموزش نوین، معلمان گروهی از فراگیران را تشکیل می دهند که در آنجا می توانند مشکل خود را حل کنند، در مورد موضوعات بحث کنند و سؤالات خود را پاک کنند. این به رشد مهارت های اجتماعی کمک می کند و به فراگیران امکان می دهد موضوع را سریعتر درک کنند. در این روش آموزش نوین، هر فراگیر بخشی از موفقیت یک گروه است زیرا به یکدیگر کمک می کنند تا به نتیجه مطلوب برسند و همچنین ارتباط با یکدیگر را یاد می گیرند.

یادگیری فاصله دار

یادگیری فضایی یکی از روش های نوین آموزش است که توسط معلمان در حال پیگیری است. در این روش، معلمان یک درس را چندین بار تکرار می کنند، اساساً تا زمانی که فراگیران کاملاً متوجه شوند. با این حال، معلم دوره را با دو فاصله ۱۰ دقیقه ای (وقفه) در بین درس ها تکرار می کند. این شکاف با انجام فعالیت‌های بدنی یا تکنیک‌های تمرکز حواس، ذهن را تازه می کند که آنها را برای جلسه بعدی همان درس آماده می کند. این روش به فراگیران فواصل زمانی می دهد تا دانش را به ارث ببرند و بین یادگیری ها ارتباط ایجاد کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

روش مبتنی بر بازی^۱

این یک واقعیت شناخته شده است که فراگیران عاشق بازی هستند یا بازی های آنلاین یا بازی در زمین بازی. آموزش از طریق بازی یکی از روش های آموزشی نوین ضروری است که در روش های نوین آموزشی مورد استفاده قرار گرفته است. مسئولیت آموزش از طریق این روش بر عهده معلمان است زیرا باید پروژه هایی را طراحی یا طراحی کنند که برای فراگیران هم سن و سالشان مناسب باشد. آنها باید تدابیر جذابی را به کار گیرند تا فراگیران را برای مدت طولانی تری به هم متصل کنند و علاقه آنها را زنده نگه دارند. معلمان می توانند مسابقه آنلاین، پازل یا بازی های فکری را سازماندهی کنند. این روش آموزشی نوین یک روش یادگیری سرگرم کننده برای آموزش است. علاوه بر این، یادگیری بیش از حد مبتنی بر بازی احتمالاً بخشی از سرگرمی و افزایش انگیزه فراگیران را از بین می برد.

در اینجا چند روش وجود دارد که می توانید یادگیری مبتنی بر بازی را در درس های خود بگنجانید:

- سیستم های امتیازی
- سطوح و نوارهای پیشرفت
- چالش ها و مسابقات
- جوایز بی نظیر
- نشان های یادگیری یادگیری آنلاین

آموزش آنلاین ممکن است قبل از همه گیری کرونا برای اکثر معلمان عادی نبوده باشد، اما همیشه برخی از معلمان بوده اند که ترجیح می دهند آنلاین کار کنند. معلمان آنلاین اغلب از آزادی کار در خانه، انتخاب ساعات کاری خود و رئیس خود بودن لذت می برند. اما آموزش آنلاین دقیقاً شامل چه چیزی است؟ اساساً، این فرآیند آموزش دیگران با استفاده از اینترنت است، چه از طریق تماس های ویدیویی فردی یا گروهی، وبینارها یا پلتفرم های پیام رسانی باشد. معمولاً این تلفیقی از چیزهایی است که فراگیران را درگیر خود نگه می دارد. نکته مهم در مورد یادگیری آنلاین این است که برای بسیاری از افراد در دسترس است. همه نمی توانند به مدرسه بروند، اما افراد بیشتری به اینترنت دسترسی دارند. البته، فناوری می تواند مانعی برای آموزش نیز باشد، اما با گذشت سال ها، خوشبختانه این مانع در حال شکسته شدن است.

مدل سازی

بعد از اینکه به فراگیران گفتید چه کاری باید انجام دهند، مهم است که به آنها نشان دهید دقیقاً چگونه این کار را انجام دهند. صرف نظر از اینکه مسیرهای شما چقدر واضح است، ایده خوبی است که مدل سازی کنید که چگونه از آنها انتظار دارید یک تکلیف را تکمیل کنند، تا آنها دقیقاً بفهمند که قرار است چه کاری انجام دهند. این به ویژه برای فراگیرانی که یادگیرنده بصری هستند مفید خواهد بود. به عنوان مثال، اگر یک آزمایشگاه علمی را تعیین می کنید، قبل از اینکه فراگیران به تنهایی آن را انجام دهند، هر مرحله از آزمایشگاه را به صورت فیزیکی نشان دهید. همین امر در مورد حل گام به گام یک مسئله ریاضی روی تخته قبل از درخواست از فراگیران برای انجام مسائل مشابه به تنهایی صدق می کند. یا، فرض کنید شما معلم

^۱ - Gamification

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زبان انگلیسی هستید که می‌خواهد فراگیران شما به طور فعال هر شب خواندن مطالبی که به آنها اختصاص داده شده، حاشیه‌نویسی کنند. دادن یک کلید و مثال به آنها آسان خواهد بود.

رسیدگی به خطاها

اگر تصادفاً کلمه ای را خطا روی تخته نوشتید، می‌دانید که فراگیران دوست دارند خطاها را شناسایی کنند. هنگامی که مهارت جدیدی را آموزش می‌دهید، سعی کنید مثالی ارائه دهید که شامل خطاها باشد. به فراگیران اجازه دهید این مهارت را با شناسایی و رفع خطاها برای شما تمرین کنند.

به عنوان مثال، بسیاری از فراگیران در یادگیری دستور زبان از طریق تمرین‌ها و درس‌های کلاسیک دچار سردرگمی می‌شوند، اما بسیاری از آنها می‌توانند خطاها را به‌طور طبیعی شناسایی کنند، حتی اگر دقیقاً ندانند چگونه آن‌ها را برطرف کنند. سعی کنید یک تکلیف را ارسال کنید و از جمله خطاها دستور زبان را بررسی کنید، در کلاس در مورد تکلیف صحبت کنید و ببینید فراگیران می‌توانند چه چیزی را درک کنند. سپس، در مورد اینکه چرا خطاها ممکن است خطا باشند، بحث کنید و ببینید فراگیران چه چیزی می‌توانند به دست آورند، سپس یک درس کوچک در مورد خطاها دستور زبان در دست ارائه دهید. پرداختن به خطاها زمانی که زمینه وسیع تری وجود داشته باشد برای فراگیران معنادارتر است. همچنین ایجاد فضای کلاسی که در آن خطا کردن بخشی از فرآیند یادگیری است، باعث می‌شود فراگیران کمتری از موضوعاتی که ممکن است با آن‌ها مشکل دارند ترسانده شوند.

ارائه

ارائه که به آن سبک مربیگری یا روش سخنرانی-مشاهده نیز گفته می‌شود، فرآیند آموزش از طریق مثال یا آزمایش است. این چارچوب، راهبردهای آموزشی انتقال اطلاعات و ارائه چگونگی را تلفیق می‌کند. به عنوان مثال، یک معلم علوم ممکن است با انجام آزمایشی برای فراگیران ایده ای را آموزش دهد. یک نمایش ممکن است برای اثبات یک واقعیت از طریق تلفیقی از شواهد بصری و استدلال مرتبط استفاده شود.

تظاهرات شبیه به داستان سرایی مکتوب و مثال هایی است که به فراگیران اجازه می‌دهد شخصاً با اطلاعات ارائه شده ارتباط برقرار کنند. اطلاعات، که از طریق نمایش منتقل می‌شود، برای شخص قابل ارتباط است.

یکی از فواید روش نمایشی شامل قابلیت گنجاندن قالب‌ها و مواد آموزشی گوناگون برای جذاب کردن فرآیند یادگیری است. این امر منجر به فعال شدن چندین حواس فراگیران و ایجاد فرصت‌های بیشتر برای یادگیری می‌شود. این رویکرد از سوی معلم نیز سودمند است زیرا هم با آموزش گروهی و هم با آموزش فردی سازگار است. با این حال، در حالی که آموزش نمایشی می‌تواند در آموزش ریاضی، علوم و هنر موثر باشد.

نتیجه‌گیری

امیدواریم این فهرست از روش‌های آموزش مؤثر ایده‌هایی را برای شما به ارمغان آورده باشد تا به کلاس درس بیاورید. اینها می‌توانند به شما کمک کنند تا روی برخی از مهارت‌هایی کار کنید که می‌توانند برنامه‌ریزی و اجرای درس شما را بهبود بخشند و به نفع شما و فراگیرانتان باشند. به طور خلاصه، گنجاندن روش‌های نوین آموزش در این زمان ضروری است، زیرا با ایده اشکال کلاسیک تکرار و حفظ برنامه درسی برای آموزش فراگیران مخالف است. برای توسعه مهارت‌های تصمیم‌گیری،

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مهارت‌های حل مسئله و توانایی تفکر انتقادی، تکنیک‌های آموزشی مدرن بهترین گزینه هستند. روش‌های جدید آموزش باعث بهره‌وری بیشتر فراگیران و تشویق آنها به همکاری می‌شود. هر دو روش مؤثر هستند، اما این که در این مدت انجام خواهد شد سؤال است و به وضوح می‌توان اهمیت تکنیک‌های نوین آموزش را به وضوح احساس کرد.

توصیه‌های عملی به معلمان:

۱. ایجاد ارتباط و ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان: با دانش‌آموزان در ارتباط باشید، از نگرانی‌ها و نیازهای آنها آگاه شوید و به ایجاد یک محیط صمیمی و حمایت‌کننده در کلاس درس اهمیت بدهید.
۲. تشویق به مشارکت و مشارکت فعال دانش‌آموزان: اعمال فعالیت‌ها و تمرین‌های گروهی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا فعالیت‌های تیمی را تجربه کنند و از هم‌تحملی و یادگیری یکدیگر بهره‌مند شوند.
۳. استفاده از روش‌های تدریس متنوع: از روش‌های تدریس مختلف، از جمله فناوری‌های آموزشی، تدریس مبتنی بر و یادگیری معکوس استفاده کنید تا جذابیت و تنوع به فرآیند آموزش اضافه شود.
۴. ایجاد فضای یادگیری امن و تشویق به خطاپذیری: دانش‌آموزان را تشویق کنید که اشتباه کنند و از اشتباهاتشان یاد بگیرند. ایجاد فضایی که خطاها قابل قبول باشند، اعتماد به نفس و انگیزه دانش‌آموزان را تقویت می‌کند.
۵. ترکیب تئوری با عمل: تلاش کنید مفاهیم تئوری را با نمونه‌ها و مثال‌های عملی ترکیب کنید تا دانش‌آموزان بهتر بتوانند مفاهیم را درک کنند و از کاربرد آنها در زندگی واقعی آگاه شوند.
۶. مشاهده دقیق و ارزیابی منصفانه: دقت و حساسیت در مشاهده‌ی عملکرد دانش‌آموزان و ارزیابی عادلانه‌ی آنها به ارتقاء عملکرد تحصیلی آنها کمک می‌کند.
۷. مرتب‌سازی و برنامه‌ریزی منظم: تدریس خود را بر اساس برنامه‌های زمانی منظم و مهارت‌آموزانه‌ی انجام دهید تا موضوعات مختلف را در کلاس به ترتیب مناسب آموزش دهید.
۸. تقویت همکاری و هماهنگی با همکاران: با همکاران خود در مدرسه همکاری کنید و از تجارب و ایده‌های یکدیگر بهره‌برداری کنید تا بهبود آموزش و پرورش در مدرسه رقم بخورد.
۹. خودآموزی و به‌روزرسانی مداوم: به عنوان معلم، خودآموزی و ارتقاء دانش و مهارت‌های خود را در حوزه‌های آموزشی همواره در پیش گرفته و با تغییرات آموزشی به‌روزرسانی شوید.
۱۰. ایجاد انگیزه و احترام به حرفه‌ی تدریس: با علاقه و انگیزه به حرفه‌ی تدریس خود، تأثیر مثبت بر دانش‌آموزان خود داشته و احترام و اعتبار حرفه‌ی تدریس را افزایش دهید.

منابع

۱. برزگر بفرئی، کاظم و دهقان طرزجانی، محمدمامین و شاکری، محسن، چالش‌های کاربست روش‌های آموزش فعال در مدارس ابتدایی، سمینار ملی رویکردهای نوین آموزش و پژوهش در انقلاب صنعتی چهارم، اهواز، ۱۳۹۹
۲. بهرامی پور، محمد و برومندنسب، مسعود، بررسی میزان آگاهی از روش‌های فعال تدریس معلمان در مدارس ابتدایی شهر دزفول، اولین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم تربیتی، شیراز، ۱۳۹۴

۳. صفرزاده احمدگورابی، مریم و عزت زاده، مستوره انتخاب روش تدریس مطلوب از میان روش های تدریس تمرینی، شاگرد استادی و گردش علمی در مقطع ابتدایی از دیدگاه معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران، ششمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، ۱۳۹۷
۴. رضایی، باقرزاده، فضل الله، شیخ، محمود، حمایت طلب، داوود. (۲۰۲۰). تاثیر دوروش تدریس کودک محور و معلم محور بر رشد حرکتی درشت دانش آموزان پایه سوم ابتدایی. رفتار حرکتی، ۱۲(۴۲)، ۱۷-۳۶.
۵. هاشم بیگی، فروغ و هاشم بیگی، گلستان و ویسی، کبری، بررسی دلایل عدم بکارگیری روش های نوین تدریس (یاددهی و یادگیری در مدارس ابتدایی)، نمونه موردی شهرستان ایلام، سومین کنفرانس توانمندسازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات روانشناسی، تهران، ۱۳۹۷
۶. Liu, W. & Shi, J. (۲۰۰۷). An Analysis of Language Teaching Approaches and Methods- Effectiveness and Weakness. *US-China Education Review*, ۴, ۱, ۶۹-۷۱.
۷. OECD (۲۰۰۹). *Creating Effective Teaching and Learning Environments. First Results from TALIS (Teaching and Learning International Survey)*.
۸. Gotz, T., Lohrmann, K., Ganser, B., & Haag, L. (۲۰۰۵). Einsatz von Unterrichtsmethoden Konstanz oder Wandel? *Empirische Padagogik*, ۱۹, ۴, ۳۴۲-۳۶۰.
۹. Havigerová, J.M. (۲۰۱۱). Pupils' Information Behaviour – Introduction, Survey and Theoretical Background. In: I. Nowosad and G. Miłkowska (Eds.), *A Child in School Setting*. Toruń: Adam Maszalek.
۱۰. Braičić, Z., Đuranović, M. & Klasnić, I. (۲۰۱۵). Teaching and Learning Methods and Practices in Science and Social Studies Lessons. *Croatian Journal of Education* ۱۷, Sp.Ed.No.۱ ۸۳-۹۵. OECD (۲۰۰۹).
۱۱. *Teaching Methods* (۲۰۱۴). Teach Make a Difference [online]. Retrieved September ۹, ۲۰۱۴ from <http://teach.com/what/teachers-teach/teaching- Methods>
۱۲. Skutil, M. (۲۰۱۴). View of primary education in terms of the application of teaching methods in the educational process focusing on project based teaching. *International conference of education, research and innovation (ICERI ۲۰۱۴)*. Valencia: IATED, ۶۴۳۷-۶۴۴۳.
۱۳. Asbaugh AF ۱۹۸۸. *Plato's Theory of Explanation: A Study of the Cosmological Account in the Timaeus*. USA: State University of New York Press.